

UN IMPERATIV AL TIMPULUI: PLATFORMA EUROPEANĂ PENTRU PACE

Academician **Ion TIGHINEANU**

Președinte al Academiei de Științe a Moldovei

Știința prin însuși esența ei edificatoare este o pavază a păcii, progresul tehnico-științific aducând beneficii imense omenirii. Marii savanți mereu s-au manifestat și ca mari umaniști, pentru care pacea înseamnă „o capodoperă a rațiunii” (J. Mulle). „Pacea nu poate veni decât ca o consecință a iluminării umanității” (Nikola Tesla). „Societatea s-a ridicat prin opera păcii, esența societății este să facă pace” (Ludwig von Mises). „Nu sunt doar pacifist, sunt un pacifist militant. Sunt dispus să lupt pentru pace” (Albert Einstein). „Când pacea este amenințată, nu se răspunde prin război, ci prin organizarea păcii” (Nicolae Titulescu).

Actualmente, în contextul războiului declanșat de Federația Rusă în Ucraina, cauza păcii și a triumfului ei depinde în mare măsură de solidaritatea umană, iar savanții și-au declarat-o tranșant. În Declarația difuzată pe 28 februarie 2022, Consiliul Științific Internațional (International Science Council – ISC) și-a exprimat consternarea și îngrijorarea profundă cu privire la ofensiva militară a Rusiei în Ucraina care deja a generat o gravă criză umanitară și a avertizat asupra consecințelor dure ale conflictului asupra comunității de cercetare și academice. ISC, care include membri din toate țările implicate în acest conflict, accentuează că „într-o perioadă când cererea și potențialul științei de a oferi cunoștințe aplicabile provocărilor noastre globale pe mai multe fronturi – schimbările climatice, pandemia COVID-19 și inegalitățile tot mai accentuate – sunt mai mari ca niciodată, conflictul actual din Ucraina și consecințele sale vor împiedică puterea științei de a rezolva probleme atunci când ar trebui să o valorificăm”. ISC reiterează că știința s-a dovedit a acționa ca o platformă de dialog chiar și în timp de război și, prin urmare, este o resursă ce urmează să fie valorificată pentru a evita pierderea ulterioară de vieți omenesti și perturbarea, inclusiv cea a cercetării științifice și a infrastructurilor.

La unison cu declarația ISC, 205 laureați ai Premiului Nobel și-au exprimat, printr-o Scrisoare deschisă, susținerea pentru Ucraina ca stat independent în fața agresiunii militare rusești. „Războiul este o cale nedreaptă, sângeroasă și contraproductivă. Întotdeauna există o soluție pașnică de rezolvare a neînțelegeri-

lor”, se accentuează în scrisoare Academia de Științe a Moldovei a fost în contact cu semnatarii acesteia și a desfășurat, la 9 martie, o teleconferință cu participarea a doi dintre semnatari, profesorul Randy Schekman de la Universitatea California/Berkeley și profesorul Richard Roberts de la New England Biolabs din Massachusetts.

Pentru „o pace durabilă, făuritoare de punți stabile de comunicare între toate popoarele Europei” pledează în Apelul lansat pe 2 martie 2022 Academia Română. Se stipulează că „Oamenii de știință și de cultură sunt cei care descoperă mereu căi de dialog, indiferent de valorile politice pe care le împărtășesc guvernele lor. Știința și cultura sunt limbaje universale.” În această ordine de idei, „Academia Română inițiază un apel către toate akademiile europene, cu scopul creării unei platforme continentale de comunicare științifică, al cărui scop să fie identificarea valorilor, principiilor și aspirațiilor comune tuturor popoarelor, în vederea menținerii păcii. Mai mult ca oricând, este acum nevoie de o alianță a spiritelor iubitoare de armonie, capabile să îndemne la încetarea grabnică a războiului și la organizarea păcii”.

În contextul celor enunțate, precum și al evenimentelor dedicate Zilei Europei, la 24 mai 2022, Academia de Științe a Moldovei a organizat Conferința științifică internațională „Platforma Europeană pentru Pace” cu participarea unor personalități notorii de pe mapamond care și-au definit clar și univoc poziția față de războiul din Ucraina. Profesorul Peter Gluckman, președintele Consiliului Științific Internațional, a atras atenția în discursul său asupra faptului că „Pentru a face față provocărilor secolului XXI e necesar să se revină la pace, iar vocea savanților să fie auzită”. „Din păcate, ne confruntăm cu un conflict teribil în vecinătatea Republicii Moldova – țară care are un rol deosebit în găzduirea unui număr mare de refugiați. Noi credem că pe măsură ce trecem dincolo de etapele acute ale conflictului se va reveni la calea diplomației, În următoarele câteva luni vom conlucra cu membrii noștri, inclusiv cu Academia de Științe a Moldovei, pentru a vedea cum putem accelera realizarea agendei de sustenabilitate, care include Pacea ca unul dintre obiectivele-cheie”, a menționat profesorul Peter Gluckman.

În cadrul conferinței, profesorul Richard Roberts, principalul promotor al „Scrisorii deschise” al laureaților Premiului Nobel, a spus următoarele: „Noi, oamenii de știință, avem o voce mult mai puternică decât se pare, pentru că suntem capabili să spunem liber lucrurilor pe nume și aceasta cu adevărat contează”.

În continuare, problemele ce țin de menținerea păcii au fost abordate în complex de profesorul Hiroshi Amano de la Universitatea Nagoya din Japonia, Laureat al Premiului Nobel pentru fizică (2014), profesorul Rattan Lal de la Universitatea din Ohio (SUA), Laureat al Premiului Nobel pentru pace (2007) și al Premiului Global Pentru Alimentație (2020). Profesorul Victor Juc, directorul Institutului de Cercetări

Juridice, Politice și Sociologice, a vorbit despre impactul conflictului armat din Ucraina asupra ordinii mondiale și securității internaționale.

Conferința s-a încheiat cu recitalul „Pacea în ochii copiilor”, prezentat de elevii de la Liceul „Aristotel” din Chișinău, un moment pe cât de emotiv, pe atât de simbolic.

În final, participanții la forul internațional „Platforma europeană pentru pace”, care s-a desfășurat sub semnul consolidării eforturilor comunității științifice pentru reconstrucția și restabilirea Păcii, au adoptat un Apel la Pace către comunitatea academică europeană:

APEL LA PACE CĂTRE COMUNITATEA ACADEMICĂ EUROPEANĂ

Suștinem Apelul Academiei Române din 2 martie 2022 către academiile europene de a crea o platformă continentală de comunicare științifică, având ca scop identificarea valorilor, principiilor și aspirațiilor comune tuturor popoarelor, în vederea restabilirii și menținerii păcii.

Rezultatele cercetărilor oamenilor de știință din toate țările trebuie să fie puse în beneficiul păcii, bunăstării și prosperității. Numai în acest mod vom putea depăși împreună toate provocările actuale ale timpului.

Comunitățile științifice vor depune toate eforturile pentru promovarea păcii. Ne reafirmăm convingerea că Știința se solidarizează cu Rațiunea, Dezvoltarea, Dreptatea și Pacea.

Valorificând experiența și cunoștințele dobândite anterior, știința este profund ancorată în toate sferile de activitate, înregistrând progrese concrete și măsurabile, dar nu se poate dezvolta decât în condițiile unei păci sigure și prin susținerea statului. Știința bazată pe valori comune a fost și rămâne deschisă unui dialog transparent și constant cu societatea civilă și cu statul, urmărind obiectivul suprem al dezvoltării cercetării și asigurării unui impuls european și internațional.

Suntem de asemenea ferm convinși că știința e obligată să caute noi surse de energie regenerabilă, să găsească soluții pentru a atenua efectele încălzirii globale și a preveni viitoarele crize în domeniul sănătății și alimentării, conștientizând că războiul Rusiei împotriva Ucrainei nu doar sustrage atenția de la rezolvarea acestor probleme stringente, dar le și amplifică.

Conferința științifică internațională „Platforma europeană pentru pace”, prin discursul său democratic, este un bun punct de plecare al unui proces continuu pentru o mai mare implicare a oamenilor de știință în restabilirea și menținerea Păcii în lume.

**Participanții la Conferința științifică internațională „Platforma Europeană pentru Pace”,
Chișinău, Academia de Științe a Moldovei,**

24 mai 2022